

AB'de Gıdanın Etiketleri Yenilendi

AB'ye gerçekleştirdiğimiz gıda ürünleri ihracatını göz önünde bulundurduğumuzda, yaşanan gelişmelerin yakından takip edilmesi iş dünyamız açısından önem taşıyor

Avrupa Birliği (AB) pazarına sunulan gıdaların etiketlenmesine dair mevcut mevzuatın basitleştirilmesi, geliştirilmesi ve daha açık hale getirilmesini amaçlayan 1169/2011/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve AB Konseyi Tüzüğü, 13 Aralık 2014 tarihinde yürürlüğe girdi. Tüzük, AB'de gıda etiketlerine ilişkin mevcut kurallara önemli değişiklikler getiriyor.

Yeni uygulamaya göre, etiketteki açıklamaların okunabilirliği ve yazı karakteri büyüklüğüne belirli şartlar getirildi. Paketlenmiş gıda ürünleri etiketlerinde ürünün içindeki alerjenler açıkça yazılmaya başlanırken, uygulamalar ayrıca yemek hizmeti sunan işletmelerin menülerinde de yer buldu. 13 Aralık 2014 tarihinde uygulanmasına başlanan ürün gruplarının yanında tuzluk kapsamında, farklı ürün gruplarına ilişkin düzenlemeler de 2015 ve 2016 yılı içerisinde uygulanmaya başlanacak. Örnek olarak Nisan 2015'ten itibaren taze et ürünlerinde, hayvanların yetiştirildiği ve kesildiği yerin yazılması zorunlu hale gelirken, işlenmiş ve dondurulmuş et ürünlerinde işleme ya da dondurma ve çözme tarihleri de yer alacak. Balık ürünleri için de balığın hangi tarihte, nerede, hangi yöntemle avlandığı ve nerede karaya çıkarıldığı gibi bilgiler etiketlere yazılacak. 13 Aralık 2016 tarihinden itibaren de enerji, yağ, doymuş yağlar, karbonhidrat, şeker, protein ve tuz gibi besleyiciliğe ilişkin bilgilerin etikette yer alması zorunlu hale gelmesi öngörülmüyor.

Tuzluk çerçevesinde gıdaların etiketlenmesinden gıdayı kendi adı veya ticari unvanı altında pazarlayan gıda işletmecisi sorumlu tutulacak, işletmenin AB üye ülkelerinde yerleşik olmaması halinde ise sorumluluk ithalatçıya ait olacak.

Söz konusu tuzluk, geçtiğimiz yıllarda AB gündeminde uzun süre yer alan ve kamuoyunda at eti skandalı olarak bilinen gıda güvenliği krizinin ardından düşünülen tedbirlerin sonucu olarak ortaya çıktı. Özellikle et ve balık ürünleri başta olmak üzere tüm gıdaların baştan sonra takibi büyük önem taşımakta. Bilindiği gibi at eti krizine ilişkin başlatılan soruşturmalarda, AB'de gıda tedarik zincirinin ve ortak piyasa düzeninin yapısına yönelik tespitler yapıldı. Fransa'da dondurulmuş gıda içerisinde bulunan et ürünlerinde at etine rastlaması ile ilgili olarak yapılan incelemede, söz konusu ürünün Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nde (GKRY) bulunan bir tüccara sipariş verildiği ve tüccarın eti Hollanda'daki bir toptan-

ciyan temin ettiği ve Hollandalı toptancıya ise ürünün Romanya'da bulunan bir mezbahadan ulaştırıldığı ortaya çıktı. Bunun ardından ilk siparişi veren firmanın kendisine ulaşan eti Fransız bir firmanın sahibi olduğu Lüksemburg'daki fabrikaya teslim ettiği ve ürünün İsveç markası altında AB'de piyasaya sürüldüğü kaydedildi. Yaşanan gelişmelerin ardından sunulan öneriler çerçevesinde AB gıda güvenilirliğinin daha kapsamlı ele alınması konusunda çalışmalar başlatıldı. Bu doğrultuda da son olarak gıdaların etiketlenmesine dair mevzuat yenilendi.

Tüketicilere beslenme bilgisi sağlanması ve gıdaların etiketlenmesine ilişkin genel ilkeleri, koşulları ve sorumlulukları düzenleyen Tüzük, gıdanın etiketlenmesine ilişkin mevcut düzenlemeleri geliştirirken aynı zamanda basitleştirmeyi ve daha anlaşılır hale getirmeyi amaçlıyor. Nihai tüketiciye ve toplu yemek hizmeti veren kuruluşlara arz edilen tüm gıdaları kapsayan ve Türkiye'den AB'ye ihraç edilecek ürünleri de doğrudan etkileyecek yeni uygulamaya ilişkin Tüzüğün hedefleri ise şu şekilde sıralanıyor:

- Sağlık, ekonomik, çevresel, sosyal ve etnik mülahazaları dikkate alarak tüketicilerin bilinçli seçim yapmalarının sağlanması
- Gıdaların güvenilir şekilde kullanımının sağlanması ile tüketicilerin sağlığının ve çıkarlarının korunması
- Kaliteli üretimin teşvik edilmesi
- Üreticilerin meşru menfaatlerinin korunması
- Yasal olarak üretilen ve pazarlanan gıdanın AB içerisinde serbest dolaşımının temini.

Gıdaların etiketlenmesine ilişkin kurallar, tüketicilerin gıdaların içerikleri ve bileşimlerine ilişkin bilgi edinmeleri için uygulamaya konmuş durumda. Etiket, tüketicilerin gıda maddelerini satın alırken bilinçli tercih yapmasını sağlar. Bazı gıdaların, temel gerekliliklere ek olarak özel şartları da sağlaması gerekir. Böyle durumlarda mevzuat da özel kurallar belirlenerek oluşturulur. Gıda etiketlenmesinin amacı, tüketiciyi bilgilendirmek ve korumak olarak özetlenebilir. Etiketlemenin bir diğer amacı ise AB üye ülkelerindeki etiketleme gerekliliklerini uyumlaştırmak olarak öne çıkıyor. Etiket, satın alma sırasında söz konusu bilgilerin tüketiciye anlaşılır ve pratik bir biçimde gıdanın üzerinde verilmesini sağlayan, ambalaj üzerinde yer alan ve ürünü tanımlayan, değişik biçimlerde basılabilen bilgi olarak tanımlanır. Bilindiği üzere, etikette yer verilen ürünün içindekiler, fiyatı, üretim ve son kullanma tarihi, menşei gibi bilgiler, tüketicilerin sağlıklı ve uygun besin seçimlerini yapabilmeleri açısından, büyük önem taşımakta.

AB'nin, etiketler üzerinde yer alan bilgilerde değişikliğe giderek konuyu düzenleyen yeni yasalar çıkardığı, tüketicilerin de sağlıklı beslenme ve tüketici hakları konusundaki bilinç artışı eğilimlerine bağlı olarak bu bilgilere eskiden olduğundan daha fazla önem verdiği görülüyor. Sonuç olarak, etiketlerin, tüketici, üretici ve kanun koyucular açısından öneminin gittikçe arttığı söylenebilir. AB üyelik sürecinde gerek işletmelerimizin AB mevzuatına uyum sürecini, gerek AB'ye gerçekleştirdiğimiz gıda ürünleri ihracatını göz önünde bulundurduğumuzda, yaşanan gelişmelerin yakından takip edilmesi iş dünyamız açısından önem taşıyor.

* İktisadi Kalkınma Vakfı (İKV) Tarım, Kırsal Kalkınma ve Gıda Güvenliği Uzmanı